

## CLEMENSTORGETS VARA ELLER INTE VARA?

### Bakgrund

Clemenstorget i Lund har en stark konstnärlig gestaltning. I den ingår 71 plataner och 36 lindar - planterade i strikta rader, omsorgsfullt beskurna under decennier, så att kronorna på sommaren bildar ett grönt sammanhängande tak. "Platanerna med sin karaktäristiska bark dominerar torget och har på 70 år nått ganska ansenliga dimensioner" skriver kommunen själv på sin hemsida. Clemenstorget är Lunds största och mest grönskande torg.

Detta stadsrum är unikt. Man måste resa långt ner på kontinenten för att finna något liknande. I en plataninventering från 2006, konstaterar Klaus Stritzke, landskapsarkitekt och erkänd dendrolog, att det *inte på någon annan plats i Sverige* finns en så stor samlad platanplantering, att den bör skyddas som ett exempel på en stilren stadsbild med anpassning till de omkringliggande husens jugendstil och ses som ett lyckat första försök att etablera platanen som stadsträd i Sverige.

Två stora arkitektnamn ligger bakom utformningen av denna plats. Den första planen med en trädanläggning ritades 1940 av arkitekt Gunnar Sundbärg. Han hade gjort flera studieresor till kontinenten och där sett hur plataner användes i stadsmiljö. Sin nuvarande gestaltning fick Clemenstorget på 90-talet av professor Sven Ingvar Andersson, som bland annat utökade den redan befintliga planteringen med ytterligare plataner.

### Kommunens avsikt med Clemenstorget

Kommunen har nu för avsikt att dra **minst** åtta meter breda dubbla spårvagnsspår diagonalt över drygt halva torget med trettiofem meter långa upphöjda refuger på ömse sidor om spåren. Till detta kommer luftledningarna och en hållplats med väderskydd mitt på torget. I ett senare skede planeras spåren gå tvärs över *hela* torget. Refugernas längd blir 80 meter över det på diagonalen 98 meter långa torget. För att bereda plats för spårvagnsdragningen är en markant decimering av trädplanteringen nödvändig. Flera av de äldsta och mest praktfulla platanerna hör till de träd som står i vägen för den planerade spårvägen. Dessutom kommer både damm, konstverk och alla sittplatser att försvinna. Ytterligare förändring i kulturmiljön sker när samtliga robinior på ömse sidor om S:t Laurentiigatan enligt planerna fälls.

## Kommunens miljökonsekvensbeskrivning MKB

Kommunen framhåller själv i sin MKB för spårvägsprojektet att Lunds stadskärna är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården. I riksintresset ingår "parker och planteringar". Vidare framhålls att "... Störst påverkan på kulturmiljön bedöms de luftledningsstolpar som krävs för spårvagnens drift att ha på upplevelsen av kulturmiljön och de rikt artikulerade fasaderna". Man förslår vidare att luftledningarna kanske kunde fästas i fasaderna.

Kommentar: Är detta ett skämt? Att planteringarna allvarligt decimeras, dammen och sittplatserna försvinner och att en mycket stor del av torgets yta kommer att upptas av spår, 80 m långa refuger och väderskydd anses alltså inte ha någon större påverkan!

### Föreningens synpunkter

*Kommunens planer går emot Lundabornas vilja och fördärvar kulturmiljön*

Vi menar att kommunen allvarligt förringar effekterna av spårvägsdragningen på kulturmiljön. Planerna innebär att man fördärvar den kulturmiljö, (torget, dess kringliggande byggnader och den unika platanplanteringen), som man själv klassat som kulturhistoriskt/miljömässigt intressant och värdefullt. Det går också tvärt emot den uttryckliga viljan hos de 900 Lundabor, som skrivit på en lista för att bevara Clemenstorget.

*Kommunens planer decimerar gravt nuvarande planteringar*

Kommunen nämner överhuvudtaget inte vilken effekt det får om trädplanteringen decimeras och den konstnärligt genomtänkta gestaltningen förstörs. Exakt hur många träd som skulle försvinna är det svårt att få en klar uppfattning om. På förfrågningar har kommunens tjänstemän gett svävande svar. Risken är stor att den förändrade markanvändningen och markarbetena skadar rötterna på många fler träd, än just de som behöver fällas, vilket leder till att många träd så småningom dör. En enda platan av denna storlek lär vara värd 100 000:- kr. Det har också talats om flyttning av träd, vilket dock med tanke på deras ålder är en dyrbar historia med osäker utgång.

*Kommunens planer innebär att en värdefull mötesplats försvinner*

Med perronger och tät spårvagnstrafik över torget klyvs det i två delar. Detta innebär en massiv påverkan av kulturmiljön och kulturarvet, där trädplanteringen är en viktig del. Mikroklimatet försämras med färre träd som

stoppar vinden. Torgets funktion som mötesplats försvinner, och det förvandlas till en blåsig hållplats. (jämför t ex Järntorget och Drottningtorget i Göteborg). En hållplats kännetecknas av att man vill lämna den, gärna så fort som möjligt. På ett torg skall man vilja stanna för rekreation och samvaro. Ett torg skall vara fritt från störningar och utgöra en grön oas, gärna med tillgång till porlande vatten.

#### *Kommunens planer innebär irreversibel förändring*

Vi hävdar att spårvägsdragning över Clemenstorget innebär en irreversibel förändring. Det är omöjligt att återskapa en plantering av liknande storlek som den nuvarande, inte ens på sjuttio års sikt, när spårvagn, perronger och luftledningarna kräver utrymme. Clemenstorget som vi känner det kommer att försvinna. Torgets hela idé förstörs och kulturvärden går förlorade.

#### *Kommunens planer tar inte hänsyn till barnperspektivet*

På Clemenstorget av i dag kan barn röra sig fritt, springa omkring och leka medan vuxna kanske vilar sig på en av bänkarna. Med flera ton tunga spårvagnar på sikt dubbelkopplade och spår tvärs över torget utan något skydd för fotgängare kan inget barn lämnas utan uppsyn. Ytterligare ett stadsrum inrättas med tanke på tung trafik och inte med tanke på barns behov. Det är obegripligt att kommunen hävdar att man i sin planering ”tagit hänsyn till barnperspektivet”.

#### *Framtidens Clemenstorg-en mötesplats i kontinental stil för alla*

Det finns andra lösningar för att utveckla kollektivtrafiken i Lund än att fördärva Clemenstorget. Torget skall inte förstöras utan i stället utvecklas till ett än vackrare torg. Fortsatt plats för torghandel, bord att sitta vid, generösare och säsonganpassad utsmyckning, någon möjlighet att köpa något att förtära, välskötta rabatter, bättre belysning, kanske skridsko bana för de minsta på vintern—detta är enkla förändringar, som kan genomföras utan större kostnader. Clemenstorget blir då ett välkomnande vackert torg i kontinental stil, mötesplats både för Lundabor och besökare—vad kan vara bättre reklam för kommunen?